

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

11 Vtrum existens in necessitate tenearis rem alienam restituere creditori
necessitate simili laboranti, vel possis restitutionem omittere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Resolutio huius puncti pendet ex dictis punct. 4. ut bene advertit Coninch. *disput. 27. dub. 10. n. 161. & 164. concl. 2.* Valq. *opuscul. de elemos. dub. 8. n. 67.* ibi enim asserimus plures esse casus, in quibus debebat diues gratis omnino, & sine obligatione elemosynam concedere, & plures **ca.**, in quibus poterat obligationem restituendi imponere. In his ergo casibus, in quibus hæc obligatio imponi potest, si rem accipias fecerit, teneris, cum ad pinguiorum veneris fortunam, restituere, quia non potes alia via accipere, quam ipse teneatur præstare. Neque præsumi potest nolle diuitem sibi rem restitui, cum id velle possit.

2. Difficultas ergo est, an si alienam rem ante necessitatem possideas, & in necessitate constitutus illam consumas, excuseris à restitutione, sicut si tunc accipiens rem illam consumpsisses? Qua in re certum est, si rem possessam & tibi necessariam habebas ex contractu transferente dominium, qualis est mutuum, vel venditio, teneri restituere, quia tunc non consumis alienum, sed proprium, & obligatio ex contractu reddendi rem perseverat. Coninch. *disput. 27. dub. 10. n. 167.* Valquez *de elemosyna, capite 1. dub. 8.* Bonacina *disput. 3. quest. 4. de charitate, punct. 6. num. 16.* & alij apud ipsos. Si autem ex contractu non transferente dominium habebas, verbi gratia, ex commodato, vel deposito, censeo probabilius te non esse obligatum restituere, quia nec restituere teneris ex re accepta, cum nihil illius superstit, ut suppono, neque ex iniusta acceptione, cum nulla fuerit, neque etiam ex contractu prius facto, licet enim solam obligare potest ad reddendam rem, quando culpa depositarij perit, secus si absque illius culpa, ut in præsentis contingit, & ita tradunt plures relati ab Azorio *lib. 12. c. 8. quest. 7.* Torres *disp. 82. dub. 7. ad finem.* quibus accedit Petr. Nauarr. *lib. 4. de restitu. c. 26.* Bonacina *disput. 3. quest. 4. punct. 6. num. 26.* Lessius *lib. 2. c. 16. dub. 11. num. 5.*

3. Quod si rem alienam tibi necessariam habes ex delicto furti, vel rapinae; communior sententia tenet te obligatum esse transacta necessitate similem restituere; quia esto licet illam consumas in necessitate: obligatio ante necessitatem contracta ex iniusta acceptione non perit, sed suspenditur. sic Valquez *lib. 8. fin. num. 68.* affirmans neminem contradicere. Bonacina *dict. num. 16.* Petrus Lorca *disp. 38. num. 14.* & alij plures apud ipsos. Ratio est, quia ad subleuandam necessitatem opus non est debitum extinguere, sufficit eius restitutionem impedire. Verum contrarium censeo facis probabiliter, & forte probabilius dici posse, cum Petro Nauarr. *lib. 4. cap. 4. num. 24.* & 25. Coninchus *disput. 27. dub. 10. num. 66.* quia sic consumens rem videtis satisfacere obligationi restituendi antea contractæ, cum rem consumas, sicuti dominus tenetur velle consumi, si apud ipsum raret. Et confirmo. Ab onere restituendi rem, liberatur iniquus detentor, si absque eius culpa perit res furto ablata, eodem modo apud dominum existens peritura, ut bene probat Lessius *lib. 2. cap. 12. dub. 15.* Atqui si res illa apud dominum existeret, eodem modo periret, ac perit apud se iniquum detentorem, cum ipse dominus teneretur tibi in necessitate extrema existentia donare, Ergo.

PUNCTVM XI.

Utrum existens in necessitate, tenearis rem alienam restituere creditori, necessitate simili laboranti, vel possis restitutionem omittre.

1. Non teneris, si alienam retines ex contractu.
2. Si retines ex delicto, neque res existit in specie, non teneris.
3. Secus, si res aliena in propria existit specie.
4. Idem quod dictum est de tua necessitate, dicendum est de necessitate illorum, qui tibi in primo gradu coniuncti sunt.

Dupliciter rem alienam retinere potes, vel ex contractu, vel ex delicto. Si habes ex contractu, probabilius censeo non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate te non esse obligatum restituere, quia in pari casu melior est conditio possidentis, quod est manifestum, si habes rem ex contractu transferente dominium. At si habes rem ex contractu depositi, precarij, commodati, quibus dominium non transfertur, neque finitum est tempus contractus, est probabilius, quia licet dominium apud te non sit, est tamen iusta possessio, & vsus pro eo tempore. Ergo potes te, utique creditori præferre. sic Valquez in *opuscul. de elemos. c. 1. dub. 9. n. 73.* Bonacina *disput. 3. quest. 4. de charit. punct. 6. n. 24.*

2. Si autem ex delicto debeas, distinguendum est, vel res debita existit in specie, vel non? Si non existit, non teneris tunc cum æquali tua iactura restitutionem facere, quia & dominium, & possessio tibi fauent, nec potes diel retinere alienum, sed proprium cum obligatione reddendi ablatum; quæ obligatio ob necessitatem suspenditur. Quod non solum existimo verum in extrema necessitate, sed etiam in graui, grauis enim necessitas eo modo, quo extrema, facit omnia communia. sic Lessius *lib. 2. c. 16.*

dub. 1. num. 20. Limita, nisi causa fueris necessitatis creditoris, quia tunc debes cum iactura propria æqualem creditoris reparare, quia est melior illius conditio. sic Bonacina *disput. 3. quest. 4. de charit. punct. 6. n. 14.*

3. Si verò res debita ex delicto in propria existit specie, placeat mihi sententia Valquez *de elemosyna, cap. 1. dub. 9. num. 70. & 71.* & Lorca *2. 2. disput. 38. num. 10.* Nauarr. *cap. 17. num. 60.* te esse obligatum restituere creditori, si creditor prius actu, vel eodem tempore in necessitatem incidit; quia nõ est æquum ob vsurpata possessionem te velle creditori simili necessitate laboranti præferre. Si autem tu prius in necessitatem incidisti, quia ratione necessitatis possides rem; seu tei vsum iuste istam possessionem continuare censeris, quando alius in necessitatem incidit, & obinde à restitutione excusaris.

4. Quæ dicta sunt de tua propria necessitate, dicendum est de necessitate parentis, aut filiorum, vxoris, imò & fratrum: ius enim fauendi iis tibi coniunctis præferendum videtur creditori sic pluribus relatis Bonacina *disput. 3. quest. 4. de charitate, punct. 6. n. 14.* quamuis Valquez *de elemosyna, c. 1. dub. 9. n. 74.* in tractu limitet, cui creditori existimat esse præferendum.

PUNCTVM XII.

Ex quibus bonis facienda est elemosyna.

1. Facienda est ex propriis in casu graui, & extrema necessitatis, ubi alienum quando patiens necessitatem habet ius suspendendi.
2. Quid dicendum de bonis à communitate possessis. Quia ratione de illis facienda sit elemosyna ab hominibus illius communitatis.
3. Quid illicitè, & turpiter acquisitis.

Faciendam esse elemosynam ex propriis, & quorum habes administrationem, & non ex alienis nemini est dubium. Non enim iniustitia committenda est, ut charitati subuenias, ut rectè docuit Augustinus in *lib. 50. homil. homil. 7.* relatus in *cap. fore. 14. quest. 5.* Solum casus extreme necessitatis excipitur, ad cuius medium aliena accipere potes, si alia via nequit prouideri. In casu grauis necessitatis solum hæc habent locum, quando viget præceptum elemosynæ, & ipse patiens necessitatem illam ab inuito accipere poterat. Valquez *de elemos. c. 2. dub. 2.*

2. Ex his inferitur, quid dicendum sit de bonis, quæ ab aliquo communitate possidentur? Dupliciter enim possidentur possunt, vel collegialiter, vel particulariter: collegialiter possidentur, cum non in singulos diuiduntur, sed à communitate, vel eius, qui illius curam gerit, dispensantur. Particulariter possidentur, cum in singulos distribuenda sunt, singulique illius communitatis ius habent, ut sibi signata portio detur. Si bona collegialiter possidentur, poterit communitas, seu maior illius pars, vel qui illius curam gerit, facere eas elemosynas, quæ rectè gubernationi illius communitatis expedire videri fuerint. *cap. cum in cunctis, de his que sunt à maiori parte capituli.* At si bona particulariter possidentur, necessario requiritur contentus omnium illius communitatis, ut elemosyna concedatur, quia cum ad quemlibet sua pars pertinet, nequit sine eius consensu defraudari, colligitur ex *cap. cum omnes, de constitutionibus.* sic Ioann. Medina *de elemosyna, cap. 4. Valent. 2. 2. disput. 3. quest. 5. verset. secundò.* Valquez in *opuscul. de elemosyna, c. 4. n. 2.* ubi subdit cum Ioan. Medina. quamuis portionarij non habeant vocem in Capitulo, si bona eroganda in elemosynas in illos essent diuidenda, nequaquam sine illorum consensu posse erogari. At credo in hac parte consuetudini esse standum: cedunt enim portionarij huius iuri, cum Ecclesiam ingrediuntur, in qua non habent vocem in Capitulo, ut possit Capitulum ex bonis communibus, ad ipsorumque pertinentibus elemosynas facere, prout rectè gubernationi expedire visum fuerit. Alias deberet Capitulum explorare consensum non solum præsentium, sed absentium, ut aliquam elemosynam faceret, quod est contra vsum receptum.

3. Secundo inferitur, quid dicendum sit de illicitè, & turpiter acquisitis, an possis facere elemosynam? Pro cuius decisionem suppono dupliciter te posse rem alienam illicitè acquirere. Primò vsura, furto, & rapina. Secundo præmio & mercede alicuius illicitæ actionis, scilicet, fornicationis, occisionis, iniustæ sententiæ, beneficij, Ecclesiasticæ collationis. Si furto, vsura, & rapina res acquisita est, & in specie existit, extra supradictum casum extremæ, vel grauis necessitatis non potes elemosynam facere, sed debes dominio restituere. Secus verò, si iam non existit in specie, neque ex elemosyna impotens redderis ad restitutionem faciendam, quia tunc ex propriis elemosynam facis, absque damno creditoris. Valquez *c. 2. de elemosyna, dub. ult.* Suarez *disp. 7. sect. 2. de charitate, n. 6. & 9.* Si autem impotens redderis ad restitutionem, clarum est te non posse elemosynam facere. Dubium tamen non leue est, an recipiens teneris, si mala fide accepisti, credens dantem reddi impotentem ad restituendum? Et quidem teneris, quia cooperaris damno creditoris: eius debum deteriorando. Si bona fide recepisti, & consumpsisti, non videris teneris, quia nec ratione rei acceptæ, quæ non existit, nec ratione iniustæ acceptionis, quæ